

nosti. Vidi se, da vlada pomena dokaza zmožnosti ne pozna, ali ga pa spoznati noče. Obrtniki ne zahtevajo tega dokaza zaradi tega, da bi kdo obrta ne začel, ki zaradi premajhnega znanja izhajati ne more, temveč le zaradi tega, da bi se ljudje, ki niso od rokodelstva, v rokodelstvo ne mešali in škode delali. Vladno opravičenje, da se je opustil za tovarnarje dokaz sposobnosti, je pač povsem podobno, kakor bi kdo potegoval se, da se komu prizna odvetništvo, ki se pa odvetništva ni učil, če morda ima dotičnik dovolj denarja, da bi imel popolnoma sposobnega jurista za vodjo pisarne. Tu bi se tudi lahko reklo, čemu mora sam imetnik pisarne dokazati dokaz sposobnosti, ko vendar le vodja njegove pisarne vse posle vodi. Če se pri višjih stanovih postavno varuje tisti, ki se je kaj učil, zakaj bi se pa pri rokodelstvu ne. Ko smo čitali vladno utemeljevanje predloge, spomnili smo se, da smo čitali v neki knjigi, da je v neki fari na Štajerskem, kje se več ne spominjamo, bil neki plemenitaš za župnika, ki ni bil niti duhoven. To je bilo nekako ob času reformacije. Mož je svoje posle povoljno opravljal. Imel je namreč vedno kaplane, ki so župnijo opravljali. Dandanes se slednjemu kaj takega čudno zdi, a v resnici pa ni nič bolj čudno, kakor če se s čevljarstvom, krojaštvom in drugimi rokodelstvi bavijo možje, ki se ga učili niso.

Nekateri obrtniki so zahtevali tudi mojsterski izpit. Tudi to je vlada odklonila. V tem pa dajemo vladi prav. Če se vpeljejo dobre druge določbe, se bode pač brez tega izpita lahko dognalo, če kdo pripada obrtu ali ne. Mojsterski izpiti bi večkrat dajali sedanjim mojstrom priložnost, da bi delali ovire izučenim pomočnikom, da bi mojstri ne postali. Na ta način varovati sedanjih obrtnikov seveda ne gre, kajti to bi delavce tiralo le v tabor socijalnih demokratov. Obrtnih šol pa ni povsod, da bi se na teh zavodih mogli delati izpiti. Tudi so zahteve na kmetih in v mestih tako različne, da se ne da določiti, kako znanje naj se zahteva od mojstra.

Splošno pa moramo reči, da pri mojstru ni glavna stvar, da je dober delavec, temveč, da ima tudi nekaj podjetniškega, trgovskega duha. Kdo delavec utegne biti najboljši, pa kot mojster večkrat ne vspeva.

Obrtnijske raznoterosti.

Dober kit za porcelanske in beloprstene stvari se dobi, ako se zmeša 10 gramov ribjega lima in 20 gramov zgoščene očetne kisline in se to skuha, da postane gosto. Ko se ta zmes shladi, se strdi in se lahko spravi. Če se ta lim hoče rabiti, se ogreje in potem se ž njim skitajo porcelanske reči. Dober je zaradi tega, ker se ne omeči v gorki vodi in se zatorej ni bati, da bi skitane stvari pri pomivanju se razletele.

Kako se odpravi rja s črtal ali lemežev? Če črtala in lemeži zarjave pri plugu, se jih močno prijemlje prst in to ovira oranje. Plug kar skoči iz zemlje. Rja se pa da odpraviti s črtal in lemežev, ako se pred rabo namažejo s karbolinejem, kateri razstopi rjo. Ko se začne potem plug rabiti, se kmalu črtala in lemeži kar svetijo.

Barvene vezenine rade zgube barvo, če se pero. Da se tej nepriliki v okom pride, se krompir olup in zreže, ter dene v vodo, v kateri se bodo prale. Ta zmes se potem postavi na kak hladen kraj. Na vsak liter vode vzame se pet krompirjev. V tej vodi se potem vezenine lahko opero brez mila in brez gorke vode. Naposled se izplaknejo še v čisti mrzli vodi. Barva se pri tem najmanj poškoduje.

Kmetijstvo.

Kako delajo s kmeti?

Neki dunajski list, ki zastopa koristi nižjih razredov sploh, je priobčil ta le zanimiv dogodek: Mladoletna grofa F. in A. T. sta posestnika grajščine R., ki ima 1814 hektarov zemlje. Kmet F. St. v selu R. pa ima posestva, ki meri 5 oral ali $87\frac{1}{2}$ ara, torej niti cel hektar. Oba imata torej 2080krat toliko zemlje, kakor kmet, po zimi živita na Dunaju, po letu na nekem letovišču. Kmet ima ženo in pet otrok v starosti do osmih let, in je po letu in po zimi navezan na svojo zemljo. Jedino njegovo veselje je bilo sadje na vrtu, katero je že 14 let gojil, katero mu je predlanskim že rodilo, a mu ga je uničila zima 1894. na 1895. leta. Bogata grajščaka sta pa po izpovedbi njiju gozdarja za svojo mnogobrojno divjačino kupila le za pet goldinarja zimske krme. Zima je bila huda, tako huda kakor že petnajst let ne poprej, sneg je bil debel, divjačina ni imela kaj jesti in prišla je v vas.

Vrt omenjenega kmeta je bil ograjen in je mej hišami, a vendar so vanj prišli zajci in drevesa objedli jeden meter visoko. Drevesa so se po tem po letu posušila. Uničen je bil dohodek od sadja, ki je znašal na leto kacij 10 do 15 gld. in s katerim je kmet lahko plačal obresti od nekega svojega dolga. Kmet je zahteval od grofovega gozdarja z lepa 100 gld. odškodnine. Gozdar je ponudil 5 gld. in odšel smejoč se, ko jih kmet ni vzel. Stvar je prišla pred politično oblastvo, ki ima določevati napravljeno škodo po divjačini.

Nekega jutra ob osmih dobi kmet naznanilo, da ob najstarih pride komisija ceniti škodo in on naj si preskrbi jednega izvedenca, kar je njegova pravica. V tem času seveda kmet ni mogel po izvedenca v blizu tri ure oddaljeno kmetijsko šolo in njegova pravica je bila iluzorična.

Komisija je prišla in gozdar je takoj našel v plotu 10 do 15 centimetrov široko odprtino. Če tudi je kmetski izvedenec izrekel, da skozi to luknjo bi mogel zlesti k večjemu kak sestradan zajec, in da krivda zadene le grajščaka, ki ne krmi divjačine, da lačna zahaja na kmetske vrte. Kmetovo pritožbo so odbili. Dobil ni nobene odškodnine, temveč še naročilo se mu je, da mora pri okrajnem glavarstvu plačati skoro 20 gld. komisij-skih stroškov. Kmet nima več sadnih dreves in še stroške mora plačati za komisijo, ki je odbila njegovo pravico. Pritožil se je pri namestništvu, kar pa ni nič pomagalo,